

юридична особа; чи має вона представництво в Україні; якими правами наділена юридична особа щодо комп'ютерних програм; чи може представник юридичної особи представляти її інтереси в суді тощо.

Оцінюючи роль допиту у системі засобів одержання доказової інформації під час розслідування порушень авторського права щодо незаконного відтворення та розповсюдження комп'ютерних програм доцільно зазначити, що він є найпоширенішою слідчою (розшуковою) дією і результативність допиту залежить від характеру та обсягу інформації, яка йому відома і можливість передати цю інформацію слідчому.

КІЯН Т. М.

Відокремлений структурний підрозділ «Миколаївський інститут права
Національного університету «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри кримінально-правових дисциплін

ПРО ПРОВЕДЕННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

При розслідуванні злочинів досить часто виникають питання, вирішення яких передбачає необхідність знань в різних галузях науки, техніки, мистецтва, ремесел. Використання спеціальних знань в багатьох випадках є передумовою розкриття та розслідування кримінальних правопорушень.

Спеціальні знання — це знання, що здобуті за допомогою спеціальної (професійної) освіти і практичного досвіду.

Спеціальні знання можуть застосовуватись: безпосередньо слідчим (використання методів криміналістичної техніки); шляхом отримання довідок, консультацій; шляхом ревізії; шляхом залучення спеціалістів до участі у слідчій дії; шляхом проведення експертизи.

Згідно зі ст. 71 КПК України спеціалістом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками застосування технічних або інших засобів і може надавати консультації під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок.

Згідно зі ст. 69 КПК України експертом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями, має право відповідно до Закону України «Про судову експертизу» на проведення експертизи і якій доручено провести дослідження об'єктів, явищ і процесів, що містять відомості про обставини вчинення кримінального правопорушення, та дати висновок з питань, які виникають під час кримінального провадження і стосуються сфери її знань.

Судова експертиза — це дослідження експертом на основі спеціальних знань матеріальних об'єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про обставини кримінального правопорушення, що перебуває у провадженні органів досудового слідства чи суду.

Експертизу проводять досвідчені особи, які працюють у спеціальних експертних установах Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства оборони України, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України та ін., компетентні у вирішенні питань, що цікавлять слідство і суд.

Проведення експертиз і досліджень в експертній службі МВС України регламентується Законом України «Про судову експертизу», чинним процесуальним законодавством, Постановою про діяльність експертної служби МВС України, затвердженою Наказом МВС України від 30.08.1999 № 682 (зі змінами, внесеними Наказом МВС України від 10.12.2007 № 465) та іншими нормативно-правовими актами з питань судової експертизи.

Експертизи та інші дослідження в експертних установах проводяться співробітниками, які мають вищу освіту, пройшли відповідну підготовку та атестовані як експерти певної спеціальності. Експертизи та інші дослідження в експертних установах можуть проводитись також позаштатними працівниками цих установ.

Відповідно до чинного законодавства, працівники Експертної служби МВС України можуть залучатися для вирішення питань, що потребують застосування спеціальних знань, шляхом проведення експертних досліджень матеріальних об'єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про обставини події:

1. Після відкриття кримінального провадження на стадіях досудового розслідування та судового розгляду. На цих стадіях кримінального процесу вони виступають у якості судових експертів. Підставою для проведення судової експертизи є звернення сторони кримінального провадження або доручення слідчого судді чи суду. У цьому випадку результати експертного дослідження оформлюються висновком експерта.

2. На стадії судового розгляду справ у цивільному, адміністративному та господарському провадженні експертизи проводяться за наявності постанови (ухвали) суду. У такому випадку працівники Експертної служби МВС України також виступають у якості судових експертів, а результати експертного дослідження оформлюються висновком експерта.

3. Відповідно до пункту 10 частини 1 статті 10 Закону України «Про міліцію», пункту 6 частини 1 статті 13 Закону України «Про судову експертизу», підпункту 17 пункту 4 Положення про Міністерство внутрішніх справ України, затвердженого Указом Президента України

від 06 квітня 2011 року № 383, — за матеріалами оперативно-розшукової діяльності та інших процесуальних дій, у позасудовому провадженні, для вирішення питань, що становлять інтерес для юридичних і фізичних осіб (у тому числі на договірних засадах). У цих випадках експертне дослідження проводиться на підставі відповідного звернення, у якому зазначаються реквізити ініціатора, матеріали, які надаються, та питання, що підлягають вирішенню, та оформлюється висновком експертного дослідження.

З вищевказаного можна зробити висновок, що експерт повинен володіти спеціальними знаннями, навичками, досвідом діяльності у галузі науки, техніки, мистецтва або ремесла, тобто у сфері своєї діяльності, щоб мати можливість відповісти на питання, які поставлені на вирішення, після проведення експертного дослідження.

БИШЕВЕЦЬ О. В.

Київський національний університет ім. Тараса Шевченка,
асистент кафедри правосуддя, кандидат юридичних наук

ТАКТИЧНІ ПРИЙОМИ АКТУАЛІЗАЦІЇ ІДЕАЛЬНИХ СЛІДІВ ЗЛОЧИНУ

Неодмінним атрибутом і необхідною умовою процесу розслідування будь-якого злочину є спілкування слідчого з учасниками кримінального провадження. Оскільки згідно до статті 223 Кримінального процесуального кодексу України слідчі (розшукові) дії проводяться в присутності осіб, чий права та законні інтереси можуть бути обмежені або порушені (Кримінальний процесуальний кодекс України [текст]: — К., «Центр учбової літератури», 2012., с. 91), то одним із пріоритетних завдань криміналістичної тактики є розробка і впровадження в практику розслідування тактичних прийомів, що забезпечують ефективність спілкування під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій. Особливе місце серед цих прийомів займають ті, що спрямовані на актуалізацію ідеальних слідів злочину.

Дослідження ідеальних слідів злочину, а також тактичних прийомів їх актуалізації здійснювали такі українські вчені як В. П. Бахін, В. К. Весельський, В. Г. Гончаренко, Д. В. Затенацький, В. Г. Лукашевич, М. В. Салтевський, М. І. Скригонюк, В. Ю. Шепітько, а також зарубіжні вчені Р. С. Белкін, О. М. Васильєв, Г. Г. Доспулов, В. І. Комісаров, Є. О. Центров, С. А. Шейфер, М. І. Єнікеев та ін. Безумовно, проведені дослідження є вагомим внеском у розвиток теоретичних засад та удосконалення практики застосування вказаних тактичних прийомів,